

חינוך סביבתי וקיימות

מטרה:

מטרת הפעילות בתחום החינוך הסביבתי והקיימות באיגוד ערים אזור מפרץ חיפה- הגנת הסביבה היא לקדם מודעות סביבתית, חדשנות וחשיבה סביבתית, ערכי קיימות ופיתוח התנהגות תומכת סביבה בקרב תלמידים ותושבים ברשויות המקומיות של איגוד ערים.

יעדי פעילות:

1. הסמכת מוסדות חינוך ירוקים ברשויות איגוד ערים
2. סיוע מקצועי בפיתוח והטמעת תכניות פעילות במסגרת קול קורא 'סיוע לרשויות מקומיות בפעילויות להטמעת עקרונות הקיימות במערכת החינוך ובקהילה' מטעם המשרד להגנת הסביבה, ע"י רשויות מקומיות ובשיתוף האיגוד
3. ייזום ושותפות בכנסים ובמחקרים יישומיים בתחום החינוך הסביבתי והקיימות בשיתוף המשרד להגנת הסביבה, ארגונים חוץ-ממשלתיים ואקדמיה
4. ייזום ושותפות במחקרים יישומיים בתחום החינוך הסביבתי והקיימות
5. פיתוח ושותפות בפעילות חינוך סביבתי במערכות החינוך והקהילה ברשויות האיגוד

הערה: הדו"ח מתייחס לשנת הלימודים תשע"ד (אוגוסט 2013 – אוגוסט 2014)

יעד 1: הסמכת מוסדות חינוך ירוקים ברשויות האיגוד

רקע: ההסמכה לבית ספר ירוק ניתנת ע"י המשרד להגנת הסביבה ומהווה הכרה בפעילות חינוך סביבתי משמעותית המתקיימת בבית הספר. תהליך ההסמכה מתווה דרך פעולה לבתי ספר המעוניינים להתחיל פעילות סביבתית על בסיס תוכניות לימודים קיימות. 'בית ספר ירוק' נדרש למלא אחר הקריטריונים הבאים: קיומה וביצועה של תוכנית לימודים בינתחומית בנושאי קיימות ואיכות-סביבה, ביצוע פרויקט קהילתי-סביבתי, תכנית פעולה לאורח חיים מקיים בבית הספר (למשל, חיסכון ב משאבי אנרגיה ומים, טיפול בפסולת), נראות בית –ספרית, הכשרת מורים וקיומה של מועצה ירוקה. (לפירוט ראה/י אתר המשרד להגנת הסביבה - http://www.sviva.gov.il/subjectsEnv/Education/Green_EducationalInstitutes/Pages/default.aspx).

פעילות מרכז חינוך סביבתי: מתן ליווי מקצועי לבתי ספר המעוניינים להיכנס לתהליך ההסמכה, החל משלב פיתוח תוכנית העבודה, הגשתה במסגרת קול קורא לחינוך סביבתי (מטעם המשרד להגנת הסביבה), מתן השתלמות/הרצאות לצוות מורים בבית הספר וסיוע בהכנת 'תיק ירוק' לועדת ההסמכה של המשרד להגנת הסביבה.

במסגרת קול קורא לחינוך סביבתי כוללני 2014, הוסמכו ברשויות איגוד ערים בתי הספר הבאים:

רשות מקומית	בתי ספר
חיפה ⁱ	אבן גבירול, דגניה, דינור, מגינים, הבונים (ירוק מתמיד)
קריית ביאליק ⁱⁱ	קדימה (ירוק מתמיד)
קריית אתא	פינסקר
קריית מוצקין ⁱⁱⁱ	בגין (ירוק מתמיד)
קריית ים ^{iv}	עלומים, סביוני ים
סה"כ	10 בתי ספר

ⁱ סה"כ הוגשו להסמכה 12 ביי"ס מתוכם 5 הוסמכו, 4 צפויים להיות מוסמכים בסוף תשע"ה, 3 פרשו מתהליך ההסמכה

ⁱⁱ סה"כ הוגשו להסמכה 2 ביי"ס, 1 ביי"ס צפוי להיות מוסמך בשנת תשע"ו

ⁱⁱⁱ סה"כ הוגשו להסמכה 2 ביי"ס, 1 ביי"ס צפוי להיות מוסמך בשנת תשע"ו

^{iv} ביי"ס סביוני ים ניגש להסמכה במסגרת קול קורא 2012

הטבלה הבאה מציגה את הפרוייקטים הקהילתיים אשר התקיימו בכל בית-ספר במסגרת ההסמכה ל-בית-ספר ירוק' במהלך שנת תשע"ד :

פרוייקט קהילתי	בית ספר	רשות מקומית
"התיקון הכללי"- כריכה לתיקון, חידוש והשבה לשימוש של סידורים, ספרי קודש וספרים.	אבן גבירול	חיפה
מחצר אחורית לחצר קדמית-אימוץ שטח פתוח מוזנח בסמוך לבי"ס	דגניה	
אימוץ נחל זיו (בשיתוף בי"ס פתוח)	דינור	
טיפול מודעות והתנהגות ירוקה בגני ילדים (גן כלנית)	מגינים	
אוטובוס הליכה- הפחתת זיהום אוויר בסביבת בי"ס	הבונים	
פיתוח מודעות והתנהגות ירוקה בגן ילדים (גן אביבים)	קדימה	קריית ביאליק
קידום מודעות לחיסכון באנרגיה במשקי בית	פינסקר	קריית אתא
קמפיין לעידוד השימוש בשקיות רב פעמיות ברשת מזון מקומית	בגין	קריית מוצקין
ניקיון חוף זבולון	עלומים	קריית ים
"ירוק גני ילדים" – שביט, צדק ושבתאי	סביוני ים	

דוגמאות מהשטח:

נראות ירוקה, בי"ס הבונים, חיפה

גינה אקולוגית, בי"ס עלומים, קריית ים

גינה תלוייה, בייס קדימה, קריית ביאליק

התיקון הכללי- פרויקט קהילתי-סביבתי לתיקון השבת ספרי קודש לקהילה, בייס אבן גבירול, חיפה

קמפיין להפחתת השימוש בשקיות פלסטיק ברשת מזו פרויקט קהילתי-סביבתי, בייס בגין, קריית מוצקין

יעד שני: סיוע מקצועי בפיתוח והטמעת תכניות פעילות במסגרת קול קורא 'סיוע לרשויות מקומיות בפעילויות להטמעת עקרונות הקיימות במערכת החינוך ובקהילה' מטעם המשרד להגנת הסביבה, ע"י רשויות מקומיות ובשיתוף האיגוד

רקע: המשרד להגנת הסביבה באמצעות קול קורא, תומך כספית בפעילויות להטמעת עקרונות הקיימות במערכת החינוך הפורמאלית והבלתי פורמאלית ברשויות מקומיות. הקול קורא יוצא אחת לשנה וכולל שלושה פרקים עיקריים:

1. הסמכת בתי ספר ירוקים (ראה/י יעד ראשון).
2. יוזמות מקומיות לפיתוח בר-קיימא בקהילה- מטרת היוזמה לאפשר לרשות המקומית לחזק את כוחה של הקהילה ואת יכולתה לייצר שינוי סביבתי-קהילתי. היוזמה כוללת מרכיב של הכשרה ומרכיב של פעילות.

3. **קידום חינוך לקיימות במערכת החינוך במהלך רשותי רחב**- הובלת מהלך חינוכי רחב סביב נושא סביבתי מחולל הרלוונטי לרשות המקומית. המהלך יכלול מרכיבים של הדרכה, אקטיביזם, הסברה ופרסום של תוצרי הפרוייקט.

פעילות מרכז חינוך סביבתי וקיימות: סיוע מקצועי למנהלי חינוך וקהילה בגיבוש, פיתוח והטמעת תכנית פעולה בהתאם לדרישות הקול קורא.

הטבלאות הבאות מסכמות את הפרוייקטים החינוכיים-קהילתיים במסגרת קול קורא 2013 (תשע"ד):

פרק ב': יוזמות מקומיות לפיתוח בר קיימא בקהילה

תשע"ה	תוצרים	תיאור היוזמה	רשות מקומית רכסים
המשך פעילות	אירוע קהילתי בפורים המשלב מסרים ופעילויות מתחום איכות הסביבה פינה ירוקה בעיתונות המקומית	'ירוק בקהילה'	
המשך פעילות, הוגשה תכנית לגינה קהילתית במרכז צעירים	פיתוח גינות קהילתי בשיתוף קהילה של יוצאי אתיופיה	גינה קהילתית במרכז מורשת	קריית ים
	הקמת תשתית ראשונית לגינה קהילתית בשכונת בן גוריון ובשכונת נווה חן	גינות קהילתי בקריית אתא	קריית אתא
המשך פעילות	קיום קורס הכולל 10 מפגשים לפעילי סביבה מיישובי המועצה, הכנת תכנית פעילות ראשונית ליוזמות קהילתיות ביישובים	קורס פעילי סביבה	מ.א זבולון
המשך פעילות	הקמת תשתית קהילתית ופיזית לגינות קהילתי	גינה קהילתית, שכונת צור שלום	קריית ביאליק

תמונות מהשטח:

גינה קהילתית, צור שלום, קריית ביאליק

גינה קהילתית במרכז מורשת, קריית ים

עיתונות מקומית ירוקה , רכסים

פרק ג': חינוך לקיימות במהלך רשותי רחב

תשע"ה	פעילות-תוצרים	תיאור היוזמה	רשות מקומית
המשך פעילות	לימוד וחקר בכיתה ובחופים הפקת סרטונים אקולוגיים תערוכת צילומים	מדוזולוגיה- חינוך לקיימות בחופי חיפה	חיפה
המשך פעילות	מערכי שיעור אודות שמיטה והקשר לאיכות הסביבה	שמיטה וקיימות בראי היהדות	רכסים
המשך פעילות	שיתוף 13 מוסדות חינוך בפעילות הכוללת : ניטור מי נחל, ניטור מגוון ביולוגי בסביבת הנחל הפקת דף מסלוללסיום בנחל סרטון	אימוץ נחל הגדורה ע"י מוסדות חינוך	קריית ביאליק
המשך פעילות (נושא פעילות שונה)	הרחבת סקר מרכיבי זהות קהילתית בקריית אתא בקרב תלמידי מוסדות חינוך זיהוי מרכיבי הזהות הקהילתית	זהות קהילתית מקיימות	קריית אתא
המשך פעילות	השתלמות גננות (30 שעות) הקנת מרחבים ירוקים ופינות לטיפול בפסולת	חצרות אקולוגיות וטיפול בפסולת בגני ילדים	קריית מוצקין
המשך פעילות (נושא פעילות שונה)	העלאת מודעות למזיקים וחומרים מסוכנים בגני ילדים	בין בריאות לקיימות	מ.א זבולון

ניטור מי נחל, אימוץ הגדורה, קריית ביאליק

שמיטה ואיכות סביבה, רכסים

יעד שלישי: ייזום ושותפות בכנסים השתלמויות ותכניות בתחום החינוך הסביבתי והקיימות בשיתוף מוסדות חינוך פורמאלי ובלתי פורמאלי.

במהלך שנת תשע"ד איגוד ערים היה שותף לאירועים הבאים :

כנס חינוך סביבתי מחוזי

איגוד ערים שותף זו השנה הרביעית לקיומו של הכנס (הרביעי) לחינוך סביבתי וקיימות במחוז חיפה. הכנס מיוזמתו של המשרד להגנת הסביבה- מחוז חיפה ובשיתוף גופים ירוקים התקיים בחודש פברואר 2014 (18.2.14).

במהלך הכנס חולקו תעודות למוסדות חינוך ירוקים מטעם המשרד להגנת הסביבה.

כנס 'עפים על זה'

הכנס נערך במכון הביולוגי, גן החיות הלימודי בחיפה בשיתוף המשרד להגנת הסביבה, עיריית חיפה, איגוד ערים ומשרד החינוך.

הכנס נערך ב-9.6.2014, והיווה סיכום של תהליך חינוכי במהלכו בוצעהפעילות חקר ותיעוד של ציפורים במרחב העירוני. הצילומים הנבחרים הוצגו בתערוכה שהתקיימה ביום האירוע. מתוך 37 בתי ספר שהשתתפו ממחוז חיפה, 23 בתי ספר הגיעו מרושויות איגוד ערים.

קורס כלכלה מקומית לפעילי גינות קהילתיות (2.14-4.14)

הקורס "כלכלה מקומית מקיימת בגינות קהילתיות" הוא פרי יוזמה משותפת של קהילת חיפה של החברה להגנת הטבע, המכללה החברתית כלכלית ואיגוד ערים להגנת הסביבה אזור מפרץ חיפה. מדובר בפרויקט ראשון מסוגו בארץ, המהווה אבן דרך חשובה ביכולתן של גינות קהילתיות, בחיפה וסביבתה, לפעול כמרכזים

לפעילות קהילתית וכלכלית עצמאית. בקורס השתתפו כ-30 פעילי גינות קהילתיות ופעילים ביוזמות חברתיות וסביבתיות מגוונות באזור מפרץ חיפה- חיפה, קריות, נשר ועמק זבולון. הקורס עסק במודלים חברתיים ומקיימים הניתנים ליישום בגינות קהילתיות ובקרב קהילות פעילים, במטרה להעניק לפעילים הסביבתיים כלים להמשיך ולתחזק את הגינות הקהילתיות באופן עצמאי ובהתאם להגדרת הבר-קיימא כגון צרכנות אלטרנטיבית, קואופרטיבים, מטבע מקומי, מנגנונים לקבלת החלטות משותפות בקהילת פעילים ועוד.

כנס 'השינוי מתחיל בתוכי' – הובלת שינוי סביבתי וחברתי במרכזי קליטה לעולי אתיופיה (15.5.14)

המיזם 'חלום ירוק' הינו פרויקט קהילתי סביבתי שמטרתו לטפח מודעות סביבתית, ידע ומיומנויות מעולם התוכן של הקיימות בקרב עולים מאתיופיה במרכזי קליטה במחוזות חיפה והצפון.

מרכזי קליטה מהווים מרחב מתווך המקנה לעולים החדשים כלים להסתגלות והשתלבות בחברה בישראל. תהליך הקליטה דורש רגישות רב תרבותית והבנה כי על העולים מאתיופיה לעבור מחברה מסורתית-חקלאית לחברה מערבית. לכן, אנו מבקשים לסייע בשימור התרבות והמורשת באמצעות זיקה לאיכות הסביבה ולהטמיע את עקרונות הקיימות כחלק מתהליך הקליטה. במרחב איגוד ערים התכנית מיושמת במרכז קליטה 'חניתה' (חיפה) ומרכז קליטה 'ספיר' קריית ים.

במהלך שנת תשע"ד התקיים יום עיון למובילי פעילות ירוקה במרכזי קליטה.

להלן תוכנית הכנס אשר לה היה שותף האיגוד :

הנכם מוזמנים ליום עיון בנושא

"השינוי מתחיל בתוכי" -
הובלת שינוי סביבתי וחברתי במרכזי קליטה לעולי אתיופיה

לעובדי מרכזי קליטה בצפון וארגונים שותפים
 תכנית "חלום ירוק"

יום חמישי 15.5.14, טו' באייר תשע"ד,
 גני רמת הנדיב, זיכרון יעקב.

בתכנית:

התכנסות באלום הכנסים - גני רמת הנדיב, זיכרון יעקב	8:30-9:00
דברי פתיחה וברכות	9:00-9:30
פתיחה מוסיקלית "להקת שבא", מרכזי קליטה בית אלפא-גלבוע	9:30-10:00
הרצאת פתיחה: "הובלת שינוי סביבתי-ארגוני וקהילתי" מפי בתיא וולף, מרכז שדמות - מכללת אורנים	10:15-11:00
הרצאה: "קיימות - לחיות את השינוי שרוצים לחולל בעולם" מפי עמיעד לפידות, ארץ כרמל - עמותה לקידום רעיון הקיימות	11:00-11:20
הפסקה והתכנסות במליאה	11:20-13:00
"חלום ירוק - מחוללים שינוי" - מצגת ומעגלי שינוי ושיח בהנחיית פורום רכז/ות "חלום ירוק"	13:00-13:30
הפסקה וארוחת צהריים קלה	13:30-14:00
דברי סיום והוקרה והקרנת הסרטון "מעבר לגנים" התארגנות לסיור בגנים	14:00-16:00
"חוויות הגן הקסום": סיור חווייתי בגני רמת הנדיב להיכרות עם הגנים ותכניות חינוכיות, להנחלת הידע בתחומי הסביבה וחיזוק הקשר עם הקהילה	

לאישור השתתפות הקליקו כאן: revitalr@jafi.org

לפרטים נוספים:

רויטל לוי רונן - מנהלת קליטה צפון, הסוכנות היהודית. revitalr@jafi.org, 052-6130654
 רועי שמחה - המשרד להגנת הסביבה. 050-6233247, roys@sviva.gov.il

נשמח לראותכם בין אורחינו!

תכנית 'יזמים צעירים וסביבתיים'

רקע: תכנית 'יזמים צעירים' בהובלת ארגון 'יזמים צעירים' הינה תכנית חינוכית חדשנית לפיתוח יזמות, אחריות, בטחון עצמי ומנהיגות בקרב בני הנוער המשתתפים בה. במסגרת התוכנית מתנסים קבוצות תלמידים מחטיבות ביניים בפיתוח מוצרים החל משלב גיבוש הרעיון ועד להפקתו של המוצר תוך עמידה ביעדים כלכליים וסביבתיים.

במסגרת התכנית, מתקיים שיתוף פעולה בין 'ארגון יזמים צעירים ישראל', המשרד להגנת הסביבה – מחוז חיפה ו-אגוד ערים אזור מפרץ חיפה להגנת הסביבה במטרה להטמיע חשיבה ירוקה בתהליך היזמות, החל משלבי בחירת חומרי הגלם של המוצר, והייצור, דרך השיווק השימוש וכלה באופני ההפטרות מהמוצר.

שלבי פעילות:

פיתוח קריטריונים ירוקים ל-מוצר ירוק'

הקריטריונים פותחו במהלך שנת תש"ע בסיוע המשרד להגנת הסביבה- מחוז חיפה ומהווים מחוון לפיתוח והערכת מוצרים ירוקים, הן לקבוצות התלמידים והן לצוות ההערכה והשיפוט. הקריטריונים נבחנו ומתעדכנים לפי הצורך בתחילת שנת פעילות.

פיתוח והעברת השתלמות למנחי התוכנית ולקבוצות יזמים בבתי ספר (נובמבר-דצמבר 2013)

תכני ההשתלמות כוללים את הנושאים הבאים: מוצר ירוק (הגדרות ומאפיינים), מחזור חיי מוצר, גישת הביו-מימיקרי לפיתוח ועיצוב מוצר, שיווק ירוק. ההשתלמות מלווה במצגת ובסרטונים.

מתן ייעוץ סביבתי במהלך תצוגת אב- טיפוס (פברואר 2014)

קבוצות של יזמים צעירים מ-20 בתי ספר מרשויות האיזור, הציגו אב טיפוס ראשוני למוצר אותו ייצרו. במסגרת התצוגה ניתן לקבוצות ייעוץ ומשוב סביבתי הנוגע לבחירת חומרי הגלם, נראות ירוקה, שיווק כמוצר ירוק וכדומה. הייעוץ הסביבתי ניתן מטעם אגוד ערים וסטודנטים מהחוג לניהול משאבי טבע וסביבה בהדרכת ד"ר דורית באום.

תחרות גמר מחוזית וחלוקת תעודות מצויינות סביבתית' (מאי 2014)

במסגרת תחרות הגמר שנערכה ביום חמישי ה-22.5.14, הוענקו תעודות מצויינות סביבתית לקבוצות יזמים אשר הטמיעו בהצלחה עקרונות ירוקים בתהליך פיתוח המוצר. בתחרות הגמר שנערכה בסוף מאי באוניברסיטת חיפה הציגו הקבוצות מוצרים פרי פיתוחן והוענקו תעודות מצויינות סביבתית לקבוצות יזמים שהטמיעו בהצלחה עקרונות ירוקים בתהליך פיתוח המוצר. קבוצת היזמים מבי"ס אורט למדעים ומנהיגות (דליית אל כרמל) פיתחו מוצר משלים לחגורת הבטיחות של הרכב המוסיף צבע והנאה עבור הילדים. המוצר פותח מחומרי גלם מקומיים ובייצור מקומי. קבוצת היזמים הצעירים מבי"ס 'תמיר', קריית אתא, פיתחה ערכת משחק למשפחה תוך הקפדה על שימוש בחומרי גלם בשימוש חוזר וחומרי גלם הניתנים למיחזור.

מוצר נוסף שראוי לציון וזיכה את מפתחיו במקום הראשון בתחרות הוא ערכת המשחק 'מדן ועד אילת' של חטיבת ביניים 'אורט נתניהו' מקריית מוצקין. זהו משחק קופסא המלמד על זהירות בדרכים, איכות הסביבה וידיעת הארץ.

ערכה משלימה לחגורת בטיחות, אורט מדעים ומנהיגות, דליית אל כרמל

'מדן ועד אילת', חטי"ב נתניהו, קריית מוצקין

גינה קהילתית במתחם גני ילדים 'שדרות בן צבי', קריית חיים

בשנה"ל תשע"ג החל תהליך קהילתי חינוכי באשכול גנים בשכונת בן צבי בקריית חיים במסגרת קול קורא לחינוך סביבתי של המשרד להגנת הסביבה. בשנה"ל תשע"ד נמשך התהליך החינוכי-קהילתי בשיתוף אגוד ערים אזור מפרץ חיפה – הגנת הסביבה והחברה להגנת הטבע- קהילת חיפה, תוך שימת דגש על שיתופי פעולה בין אשכול הגנים לקהילה שסביבו. במסגרת השנה התקיימות אירועים קהילתיים בשיתוף הורי הגן וקהילה וכן הורחבה התשתית של הגינה.

גינה אקולוגית-קהילתית-מתחם גני ילדים, קריית חיים:

יעד רביעי: מחקרים יישומיים בתחום החינוך הסביבתי והקיימות

סקר חומרים מסוכנים בגני ילדים

רקע: בגני ילדים כמו במוסדות אחרים ובבתים רבים נעשה שימוש מידי פעם בחומרי הדברה וחומרי ניקיון בעלי דרגת סכנה גבוהה. לחומרים אלו השפעה בריאותית מצטברת מסוכנת, במיוחד בגיל הרך. מבני חינוך (כמו פעוטונים וגני ילדים) עשויים לגרום לסיכונים בריאותיים וסביבתיים כתוצאה מאיחסון לקוי ושימוש לא מושכל בחומרים אלו. חשיפה לחומרים מסוימים גורמת לפגיעה בהתפתחותם, בבריאותם וביכולת הלמידה של הילדים שלנו (אסתמה, אלרגיות, סרטן, בעיות בקשב וריכוז ועוד). על כן, איגוד ערים אזור מפרץ חיפה להגנת הסביבה בשיתוף הרשויות המקומיות ביצע בשנת הלימודים תשע"ד סקר אודות האחסון והשימוש בחומרים מסוכנים בגני ילדים.

מטרות הסקר:

1. בדיקת אופני אחסון ושימוש בחומרים מסוכנים בגני ילדים
2. ניתוח הסיבות לקיומם של מזיקים בגני הילדים ואופן השימוש בחומרי הדברה בגן הילדים וסביבתו.

ביצוע: הסקר התבצע ע"י ד"ר דבי מיר, יועצת ומרצה באיכות הסביבה ובריאות סביבתית ב-5 רשויות מקומיות: קריית ביאליק, קריית מוצקין, קריית טבעון, נשר וקריית ים. 11 גנים נבדקו בכל רשות, סה"כ 55 גני ילדים.

במהלך דצמבר 2013- ינואר 2014 התקיימו מפגשי הסברה למנהלות מחלקות גני ילדים ברשויות המקומיות המשתתפות בפרוייקט ובמהלך פברואר 2014 הוחל בביצוע הסקר בגני הילדים.

בסיום הסקר, קבלו הרשויות המקומיות דוחות מפורטים עם המלצות לתיקונים במבנה, רכישת ציוד חובה (למשל ארון נעול לאחסון חומרים מסוכנים) ושינוי הרגלים בנוגע לאחסון ואופן השימוש בחומרים מסוכנים.

בסיום שנת הלימודים תשע"ד נערכה בכל אחת מהרשויות המשתתפות, סדנא לגנות בנושא איחסון ושימוש מושכל בחומרים מסוכנים. במהלך הסדנא הוצגו הממצאים בכל גן והמלצות לתיקון ליקויים באחריות הגן ובאחריות של הרשות המקומית.

הדוחות המפורטים נמצאים במחלקות החינוך של הרשויות המקומיות ובמשרדי איגוד ערים.

לתשע"ה: ביצוע סקר משוב לבדיקת תיקון ליקויים וסדנא לבעלי תפקידים ברשות המקומית אודות רכש, אחסון ושימוש בחומרים מסוכנים בגני הילדים.

דוגמאות לממצאי הסקר :

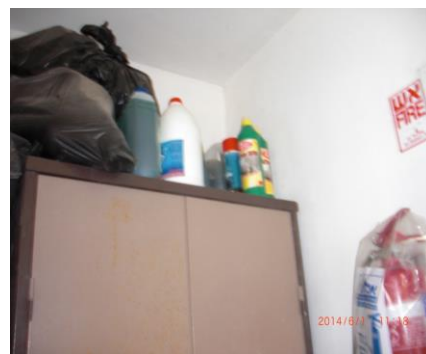
כניסה חופשית לעכברים

מקור מים לריבוי יתושים

ליקויים במבנה- מסתור וגישה למזיקים

איחסון לקוי של חומרי ניקיון

יעד חמישי : פיתוח פעילות חינוך סביבתי בקהילה ובשיתוף מוסדות חינוך בלתי פורמלי (מתנס"ים, תנועות נוער וכו') ברשויות האיגוד

במהלך שנת תשע"ד התקיימה תכנית 'סניף ירוק' מטעם המשרד להגנת הסביבה. מטרת התכנית היא לקדם חשיבה ופעילות ירוקה בקרב סניפי תנועות נוער. הקריטריונים להכרה בסניף ירוק הם: אורח חיים מקיים (פינת הפרדת פסולת, יוזמות יד שנייה, ניקיון), קידום ידע ומודעות (פעילות והדרכה בנושאי קיימות), קידום אזרחות פעילה בשיתוף הקהילה).

להלן רשימת הסניפים אשר פעלו במסגרת תכנית 'סניף ירוק' ברשויות איגוד ערים:

רשות מקומית	תנועת נוער	סניף
חיפה	אריאל	קריית שמואל
	צופים	'אפיק'
	צופים	'כרמל'
	שומר צעיר	קריית חיים
	הנוער העובד והלומד	קריית חיים
	הנוער העובד והלומד	כרמל צרפתי
קריית מוצקין	בני עקיבא	קריית מוצקין
קריית ביאליק	צופים	להבות
קריית טבעון	צופים	אלון
קריית אתא	צופים	גלעד

פעילות מרכז חינוך סביבתי:

שותפות בהכשרה לרכזי הסניפים בנושאי קיימות: ב-29.9.14 התקיימה הכשרה לרכזי סניפים ירוקים במכללת אורנים בשיתוף המשרד להגנת הסביבה ואיגוד ערים. ההכשרה כללה: הרצאה על כלים בחינוך הבלתי פורמלי בשירות מנהיגות סביבתית מקומית, סיור בגן הבוטני ופעילות בסדנא הקהילתית לפיתוח טכנולוגיות שדה ירוקות.

ליווי ושותפות ביוזמות קהילתיות:

במהלך החודשים ינואר-מרץ 2014 התקיים בשכונת רמות ספיר, קמפיין לעידוד השימוש בשקיות רב פעמיות. הקמפיין הוא תולדה של שיתוף פעולה בין שבת צופים 'אפיק', מתנ"ס רמות ספיר, איגוד ערים והסופר המקומי.

במהלך התקופה, הוקם אחת לשבוע דוכן הסברה שאויש ע"י חניכי וחניכות שבת הצופים בליווי מדריכים. הדוכן מוקם בכניסה לסופר והחניכים הסבירו לקונים (הנכנסים והיוצאים) אודות החשיבות הסביבתית בהפחתת השימוש בשקיות פלסטיק. כמו כן, בוצעה חלוקה מוגבלת של שקיות רב פעמיות.

תמונות מהשטח :

קמפיין לעידוד שימוש בשקיות רב פעמיות בהובלת שבט צופים 'אפיק', חיפה

יעדים לתשע"ה :

1. **הסמכה** של מוסדות חינוך ברשויות האיגוד כמוסדות חינוך ירוקים מטעם המשרד להגנת הסביבה (במסגרת קול קורא לחינוך סביבתי -2014)
2. **פיתוח ויישום** תוכניות עבודה במסגרת קולות קוראים לחינוך סביבתי מטעם המשרד להגנת הסביבה, ע"י רשויות מקומיות ובשיתוף האיגוד (במסגרת קול קורא לחינוך סביבתי -2014)
3. **קידום** פעילות חינוך סביבתי בקהילה ובשיתוף מוסדות חינוך בלתי פורמלי (מתנס"ים, תנועות נוער וכו') ברשויות האיגוד.
4. **קידום** ושותפות בכנסים והשתלמויות בתחום החינוך הסביבתי והקיימות בשיתוף מוסדות חינוך ומחקר, רשויות מקומיות וגופים ירוקים.